

ZÁKLADNÍ TEORIE A PRAVIDLA V AKUPUNKTUŘE

Základní teorie v akupunktuře

Než začneme léčit:

- Teorie akupunkturních drah (meridiánů)
- Proudění čchi v dráze
- Poloha bodů
- Příznaky dané dráhy

- Diagnostika
- Příznaky
- Povaha nemoci
- Postižené orgány
- Postižené dráhy

- Výběr vhodné metody
- Akupunktura/moxování/baňkování
- Jiné ošetření akupunkturních drah a bodů

- *Bu* (doplňovací) versus *xie* (vypouštěcí) metody a manipulace jehlou
 - Když je prázdnota *xu*, doplnit
 - Když je plnost *shi*, vypouštět
 - Mělký vpich pro kožní nemoci, hluboký vpich pro nemoci šlach a kostí
 - Rychlé píchnutí pro horečnatá onemocnění, ponechání jehly pro nemoci s akutní bolestí
 - Napichování žil, když se objeví krevní stáze

Pravidla pro výběr akupunkturních bodů

Výběr vzdáleného bodu

- body pod loktem nebo kolenem na postižené dráze nebo dráze postiženého orgánu

Bod	Použití
LI4 (Hegu)	Nemoci v obličeji
TE5 (Waiguan)	Nemoci temporální oblasti
SI3 (Houxi)	Nemoci temene
ST36 (Zusanli)	Nemoci nadbřišku
GB34 (Yanglingquan)	Nemoci podžebří
BL40 (Weizhong)	Nemoci zad a beder

Výběr lokálních a přilehlých bodů

- citlivé body v místě problému a přilehlých oblastech

Bod	Použití
ST6 (Jiache), ST7 (Xianguan)	Bolesti zubů a nemoci mandibuly
BL1 (Jingming)	Nemoci očí
CV3 (Zhongji), BL32 (Ciliao)	Nemoci v pánevní dutině
CV12 (Zhongwan), ST21 (Liangmen)	Nemoci žaludku

Bolestivé místa (*ah-shi* body)

- vpich do nejbolestivějšího místa bez ohledu na průběh drah a uložení aktivních bodů – tzv. primitivní akupunktura
- využívá viscerokutánní reflexy a místní reakci na vpich

Výběr bodů podle symptomů

- O některých bodech je známo, že léčí některé symptomy

Symptom	Body
Horečka	GV14 (Dazhui), LI11 (Quchi), LI4 (Hegu)
Noční pocení	SI3 (Houxi), HT6 (Yinxi)
Nespavost	HT7 (Shenmen), SP6 (Sanyinjiao), KI3 (Taixi)
Spánek rušený sny	BL15 (Xinshu), HT7 (Shenmen), LR3 (Taichong)
Palpitace	PC6 (Neiguan), PC4 (Ximen)
Kašel	CV22 (Tiantu), LU7 (Lieque), SP6 (Sanyinjiao)
Nauzea, zvracení	PC6 (Neiguan), ST36 (Zusanli)
Plynatost, nadýmání	ST25 (Tianshu), SP6 (Sanyinjiao), ST36 (Zusanli), CV11 (Jianli), CV6 (Qihai)
Svědění kůže	LI11 (Quchi), SP10 (Xuehai), SP6 (Sanyinjiao)

Výběr specifických bodů

- Body 5 přehrad
- body *Yuan* (původu/pramene)
- Body *Luo* (spojení)
- Body *Xi* (štěrbiny)
- *Shu* body na zádech
- *Mu* body (poplašené) – na přední straně těla

Mu body (poplašené)

- lokalizované v blízkosti příslušného vnitřního orgánu na přední a laterální straně hrudníku a břicha

- při onemocnění příslušných orgánů bývají palpačně citlivé až bolestivé, s úpravou se jejich citlivost snižuje
- využívají se v diagnostice, prognóze i léčbě
- ovlivňují zejména jin orgánů

ORGÁN	MU BOD	LOKALIZACE
Plíce	LU1	v 1. mezižebří, 1 cchun pod klíční kostí, 6 cchunů do strany od středové čáry
Srdce	CV14	6 cchunů nad pupkem na středové čáře
Perikard	CV17	na hrudní kosti ve výšce bradavek (na úrovni 4. mezižebřího prostoru)
Slezina	LR13	Na dolním okraji volného konce 11. žebra
Játra	LR14	V 6. mezižebří na medioklavikulární čáře, 3,5 cchunu stranou od CV14
Ledviny	GB25	Na boku na břiše na volném konci 12. žebra
Tlusté střevo	ST25	2 cchuny stranou od pupku
Tenké střevo	CV4	3 cchuny pod pupkem na středové čáře
Tři zářiče	CV5	2 cchuny pod pupkem na středové čáře
Žaludek	CV12	4 cchuny nad pupkem na středové čáře, uprostřed mezi pupkem a proc. xiph.
Žlučník	GB24	V 7. mezižebří na medioklavikulární čáře 1,5 cchunu pod LR14
Močový měchýř	CV3	4 cchuny pod pupkem na středové čáře

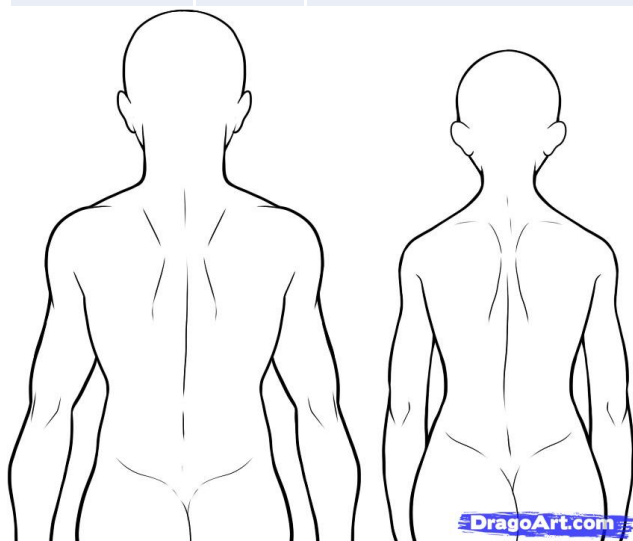

Shu body (souhlasné)

- uložení na vnitřní linii dráhy močového měchýře, v segmentech příslušných orgánů
- při poruchách příslušných orgánů bývají spontánně bolestivé
- ošetření má pozitivní vliv na orgán samotný a smyslové orgány s ním spojené

- zejména při léčbě chronických nemocí a při potencování sedativního působení ovlivňují zejména jang příslušných orgánů

ORGÁN	SHU BOD	LOKALIZACE
Plíce	BL13	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th3-4
Perikard	BL14	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th4-5
Srdce	BL15	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th5-6
Játra	BL18	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th9-10
Žlučník	BL19	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th10-11
Slezina	BL20	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th11-12
Žaludek	BL21	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky Th12-L1
Trojitý zářič	BL22	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky L1-L2
Ledviny	BL23	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky L2-L3
Tlusté střevo	BL25	1,5 cchunu stranou od mezery mezi trnovými výběžky L4-L5
Tenké střevo	BL27	Pod bodem BL26 (1,5 cchunu stranou od mezery L5-S1)
Močový měchýř	BL28	Ve výšce 2. otvoru křížové kosti, 1,5 cchunu od střední čáry

Yuan a Luo body

- *Yuan* – pro potíže dané dráhy
- *Luo* – pro potíže druhé dráhy ve vztahu povrch-nitro
- Dohromady nebo zvlášť
- *Yuan* bod postižené dráhy jako hlavní bod, *luo* bod sdružené dráhy ve vztahu povrch-nitro jako druhý bod

Yuan body

	YINOVÉ DRÁHY	YANGOVÉ DRÁHY
RUKA	LU9, PC7, HT7	LI4, TE4, SI4
NOHA	SP3, LR3, KI3	ST42, GB40, BL64

Luo body

	JINOVÉ DRÁHY	JANGOVÉ DRÁHY
RUKA	LU7, PC6, HT5	LI6, TE5, SI7
NOHA	SP4, LR5, KI4	ST40, GB37, BL58

Lokalizace:

- **LU7:** na palcové straně předloktí, proximálně od kostního výběžku vřetenní kosti; 1,5 cchunu od zápěstní rýhy; hmat tygří tlamy
- **PC6:** 2 cchuny proximálně od zápěstní rýhy, mezi šlachami
- **HT5:** 1 cchun proximálně od HT7, na palcové straně šlachy
- **SP4:** jamka na přechodu báze a těla 1. metatarzu, na hranici mezi červenou a bílou kůží
- **LR5:** 5 cchunů nad vnitřním kotníkem na zadním okraji holenní kosti
- **KI4:** směrem dozadu a trochu dolů od vnitřního kotníku, v prohlubni u úponu Achillovy šlachy
- **LI6:** 3 cchuny nad bodem LI5 = fossa tabatiere
- **TE5:** 2 cchuny proximálně od středu zápěstí, mezi předloktními kostmi

- **SI7**: na malíčkové straně předloktí 5 cchunů proximálně od zápěstní rýhy
- **ST40**: 0,7 cchunu laterálně od bodu ST38 = střed mezi ST35 a ST41 (ST35 mediálně pod čéškou, ST41 na nártu uprostřed mezi kotníky)
- **GB37**: 5 cchunů nad středem vnějšího kotníku, na předním okraji lýtkové kosti
- **BL58**: 7 cchunů nad vnějším kotníkem, tam kde lýtkový sval přechází do Achillovy šlachy
- Luo CV: **CV15**
- Luo GV: **GV1**
- Velký Luo bod SP: **SP21**
- Velký Luo bod ST: **xu li**

Body 5 přehrad/přepravní body

- pod lokty nebo koleny
- *Jing* – Well – studánky – psychické potíže, podrážděnost a neklid, oživovací body
- *Ying* – Spring – pramene – horečnatá a akutní onemocnění
- *Shu* – Stream – unášení – subakutní a chronické nemoci *zangů*, revma
- *Jing* – River – tok – kašel, astma, nemoci pharyngu a laryngu
- *He* – Sea - moře/spojení – nemoci střev, žaludku a ostatních *fu* prázdných orgánů

Prvek	Dřevo	Oheň	Země	Kov	Voda
Dráha					
LU	LU11	LU10	LU9	LU8	LU5
SP	SP1	SP2	SP3	SP5	SP9
HT	HT9	HT8	HT7	HT4	HT3
KI	KI1	KI2	KI3	KI7	KI10
PC	PC9	PC8	PC7	PC5	PC3
LR	LR1	LR2	LR3	LR4	LR8
	Jing studánka	Ying pramen	Shu tok	Jing řeka	He moře

Prvek	Kov	Voda	Dřevo	Oheň	Země
Dráha					
LI	LI1	LI2	LI3	LI5	LI11
ST	ST45	ST44	ST43	ST41	ST36
SI	SI1	SI2	SI3	SI5	SI8
BL	BL67	BL66	BL65	BL60	BL40
TE	TE1	TE2	TE3	TE6	TE10
GB	GB44	GB43	GB41	GB38	GB34
	Jing studánka	Ying pramen	Shu tok	Jing řeka	He moře

Body xi štěrbiny

- Akutní potíže dané dráhy a k ní příslušného orgánu
- LU6 (Kongzui) – hemoptýza

- LI7 (Wenliu) – borborygmy, bolest břicha
- ST34 (Liangqiu) – bolesti žaludku
- SP8 (Diji) – dysmenorea

	JINOVÉ DRÁHY	JANGOVÉ DRÁHY
RUKA	LU6, PC4, HT6	LI7, TE7, SI6
NOHA	SP8, LR6, KI5	ST34, GB36, BL63

Hui body – 8 shromažďovacích/vlivných bodů

Orgány cang	LR13
Orgány fu	CV12
Čchi	CV17
Krev	BL17
Šlachy	GB34
Cévy	LU9
Kosti	BL11
Dřeň	GB39

Kardinální a sdružené body mimořádných drah

- stimulace při kombinovaných syndromech, které zasahují tyto dráhy
- obvykle chronické onemocnění a stavy metabolické a neurovegetativní nerovnováhy
- pro ovlivnění dané dráhy se používá její kardinální bod, pro lepší výsledky možno zkombinovat kardinální body na horních i dolních končetinách
- **postup:** kardinální bod dané dráhy u mužů vlevo, u žen vpravo, po několika minutách přidat kardinální bod sdružené dráhy (sdružený bod) na opačné straně, jehly nechat 30-60 minut a vytahovat v opačném pořadí jako vpichy

Kardinální bod	Mimořádná dráha	Sdružený bod	Indikace – oblast těla
PC6 neiguan SP4 gongsun	Yinwei Mai Chong Mai	SP4 gongsun PC neiguan	Srdce, hrudník, žaludek
LU7 lieque KI6 zhaozhai	Ren Mai (CV) Yinquick Mai	KI6 zhaozhai LU7 lieque	Hltan, hrudník, plíce
TE5 waiguan GB41 linqi	Yangwei Mai Dai Mai	GB41 linqi TE5 waiguan	Retroaurikulární oblast, tvář, vnější strana hrudníku
SI3 houxi BL62 shenmai	Du Mai (GV) Yangquick Mai	BL62 shenmai SI3 houxi	Krk, rameno, záda, Vnitřek hrudníku

Body spojení orgánů *fu* s dráhami jang

- body se nacházejí na jangových dráhách nohy a umožňují přímé spojení s dutými orgány *fu* – mají dobré výsledky v léčbě příslušných orgánů

Dráha	Orgán fu	Bod spojení	Symptomy
Žaludek ST	Žaludek	ST36 zusanli	Bolesti žaludku, poruchy acidity
	Tlusté střevo	ST37 shangjuxu	Dysentérie, apendicitida
	Tenké střevo	ST39 xiajuxu	Poruchy hybnosti dolních končetin, nemoci tenkého střeva
Žlučník GB	Žlučník	GB34 yanglingquan	Onemocnění žlučníku, hlavně dyskinezy
Močový měchýř BL	Močový měchýř	BL40 weizhong	Poruchy exkrece a močení
		BL39 weiyang	Retence moči, svalové spazmy, poruchy krvetvorby

Hodinové body

- body stejného elementu jako jejich dráha, používají se v dvouhodině dané dráhy
- při nedostatku** řádné čchi: tonizační technika v první hodině
- při nadbytku** patologické čchi: sedativní technika v druhé hodině
- pokud čas nevyhovuje, můžeme použít hodinový bod dráhy stojící v opozici podle orgánových hodin, který ošetříme opačnou technikou (např. pro plíce použijeme dráhu močového měchýře)

Dráha	Orgánové hodiny	Hodinový bod
Plíce	3-5	LU8 jingqu
Tlusté střevo	5-7	LI1 shangyang
Žaludek	7-9	ST36 zusanli
Slezina	9-11	SP3 taibai
Srdce	11-13	HT8 shaofu
Tenké střevo	13-15	SI5 yanggu
Močový měchýř	15-17	BL66 tonggu
Ledviny	17-19	KI10 yingu
Perikard	19-21	PC8 laogong
Trojitý zářič	21-23	TE6 zhigou
Žlučník	23-1	GB41 linqi
Játra	1-3	LR1 dadun

Souhlasné přidavné body

- poskytují téměř okamžitou úlevu, pokud jsou správně lokalizované
- mají omezený účinek na blízké okolí
- používají se při bolestech, parézách a stavech slabosti

Souhlasný přidavný bod	Oblast
SI10 naoshu	Paže a zadní plocha ramene
LI15 jianyu	Střed a přední plocha ramene
SI14 jianwaishu	Vnější plocha ramene
GV2 yaoshu	Oblast ledvin
GV12 shenzhu	Lumbální oblast
KI16 huangshu	Oblast srdce, životní centra
BL17 geshu	Oblast bránice
GB27 wushu	Oblast tlustého střeva
BL29 zhonglushu	Střed páteře
BL30 baihuanshu	„bílý prsten“ - sfinktery
BL26 guanyuanshu	Oblast podbřišku
BL24 qihashu	Oblast pod pupíkem
BL16 dushu	Souhlasný bod dráhy GV

Pravidla pro výběr bodů podle tradičních energetických postupů

- aktivní body se vybírají na základě určení syndromu nadbytku nebo nedostatku čchi a podle pulzové diagnostiky

1) manžel-manželka

- vztah mezi orgány na stejné pozici na arteria radialis pravé a levé ruky
- porovnávají se povrchové i hluboké pulzy ve všech třech pozicích

- orgány vlevo = manžel, orgány vpravo = manželka
- tonizace orgánu vlevo působí sedativně na orgán vpravo

2) matka-syn

- předcházející dráha živí následující dráhu
- tonizace: tonizačně napíchnout tonizační bod dané dráhy (tím se povzbudí přecházející dráha – matka) a současně se takto ošetří i její bod pramene, pak se utlumí následující dráha (syn) tak, že se napíchne její sedativní bod sedativní technikou – tím energetické nároky syna klesnou a matka bude přeplněná energií, kterou bude postupně fyziologicky synovi přepouštět
- sedace: opačný postup - tlumit matku a tonizovat syna

3) půlnoc-poledne

- používají se 2 orgány, které jsou proti sobě v orgánových hodinách, tedy vždy orgán s maximem jinu proti orgánu s maximem jangu
- tonifikace orgánu jin v jinové době působí sedativně na orgán jang stojící v opozici a opačně uplatňuje se zejména v léčbě algických stavů

Maximum jinu	Maximum jangu
Srdce 11-13h	Žlučník 23-1h
Játra 1-3h	Tenké střevo 13-15h
Plíce 3-5h	Močový měchýř 15-17h
Ledviny 17-19h	Tlusté střevo 5-7h
Perikard 19-21h	Žaludek 7-9h
Slezina 9-11h	Tři ohříváče 21-23h

4) jin-jang

- akce na dráze jang má odezvu na dráze jin
- používají se body přechodu (luo), které se nabodávají na dráze s nadbytkem energie, čímž se energie přesune do dráhy s energetickým nedostatkem
- vyrovnání energie ve spárovaných drahách je téměř okamžité a projeví se při palpaci pulzu

5) “malé nabodávání” a „symetrický bod“

- pro léčbu neviscerálních algických stavů a ohraničených algii na končetinách
- malé nabodávání – 2 body na dráze probíhající přes bolestivé místo, jeden před, druhý za bolest, oba sedativně + sedativně nejcitlivější *ah-shi* bod nebo aktivní bod v oblasti bolesti
- pokud bolestivou oblastí probíhají 2 dráhy, určí se podle pulzu ta plnější
- pokud nestačí, tak + bod yuan dané dráhy, pokud se bolest přesune na vedlejší dráhu, je to dobré znamení, na té se pokračuje stejným způsobem
- pokud nestačí, tak ještě „symetrický bod“ – místo největší bolesti, ale přenesené na opačnou - nebolestivou - stranu – tonizačně

Tonizační a sedativní body

1) tonizační bod

- když potřebujeme povzbudit orgán příslušné dráhy – doplní čchi
- napícháme tonizační technikou

2) sedativní bod sedativně při nadbytku energie v dané dráze

Orgán a dráha	Snížená funkce	Snížená funkce	Zvýšená funkce	Zvýšená funkce
	tonizovat	tlumit	tonizovat	tlumit
Plíce	LU9, SP3	LU10, HT8	LU5, KI10	LU10, HT8
Ledviny	KI7, LU8	KI3, SP3	KI1, LR1	KI3, SP3
Játra	LR8, KI10	LR4, LU8	LR2, HT7	LR4, PC8
Srdce	HT9, LR1	HT3, KI10	HT7, SP3	HT3, KI10
Perikard	PC9, LR1	PC3, KI10	PC7, SP3	PC3, KI10
Slezina	SP2, HT8	SP1, LR1	SP5, LU8	SP1, LR1
Tlusté střevo	LI11, ST36	LI5, SI5	LI2, BL66	LI5, SI5
Močový měchýř	BL67, LI1	BL40, ST36	BL65, GB41	BL40, ST36
Žlučník	GB43, BL66	GB44, LI1	GB38, SI5	GB44, LI1
Tenké střevo	SI3, GB41	SI2, BL66	SI8, ST36	SI2, BL66
Trojité zářič	TE3, GB41	TE2, BL66	TE10, ST36	TE2, BL66
Žaludek	ST41, SI5	ST43, GB41	ST45, LI1	ST43, GB41

Výběr aktivních bodů podle segmentové inervace

- používají se obě dráhy močového měchýře na zádech, *Hua-tuo* body a důležité distální body na končetinách
- léčba vychází ze segmentových reflexních vztahů mezi dermatomem, myotomem, enterotomem a sklerotomem, které se realizují vzrušením struktur vegetativního nervového systému a mají často specifický vliv na postižený orgán
- vybírají se body citlivé na tlak stimulují se jednostranně, pro zesílení účinku i oboustranně

